

УДК 349.2

Шиян О.Ю.¹, Яросевич А.І.²

¹ канд. юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Ю-119сп НУ «Запорізька політехніка»

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

В наш час ринок нашої держави набрав певних темпів розвитку і є одним із лідерів серед країн. Це підтверджують індекси найбільших фондових ринків в нашій країні, таких як «Фондова біржа ПФТС» та «Українська фондова біржа».

Сучасний ринок цінних паперів характеризується тим, що йому не вистачає прозорості та ліквідності, в його основі лежить такий специфічний характер, який дозволяє поширюватися спекуляції. Такому ринку не вистачає відповідних фінансових інструментів з гарними інвестиційними якостями. Торгівля похідними цінними паперами та ф'ючерсними контрактами практично відсутня.

Українські цінні папери, а саме переважна їх більшість випускається у документарній формі і тому вартість транзакційних витрат надто висока. Дуже низький відсоток (3%) становить торгівля цими цінними паперами на оформлених ринках. Така торгівля майже завжди відбувається віртуально, адже сама процедура реєстрації цих угод є формальною. Через таких спосіб торгівлі на організованому ринку деформує сам механізм, за якого визначається справжня вартість цих цінних паперів, як наслідок створюються

підпільні схеми, які роблять неможливим продаж акцій, за справедливою ціною.

Фондовий ринок можна перетворити на один з найважливіших механізмів, який буде фінансувати інвестиційні потреби наших українських суб'єктів господарювання. Для такого перетворення потрібна певна організованість та визначеність та структурованість спільної діяльності. Тобто для цього потрібне розроблення певної стратегії за якою можливий позитивний розвиток ринку цінних паперів в Україні. До складових такої стратегії потрібно віднести: Удосконалення нормативно правової бази, яка регулює функціонування ринку, державного регулювання та саморегулювання, поставити за мету збільшити конкурентоспроможність нашого вітчизняного ринку цінних паперів та його учасників, оновити або модернізувати, покращити торговельно-розрахункові інфраструктури, забезпечити відповідний сто відсотковий захист прав інвесторів та інших власників цінних паперів, добитися зниження ризиків інвестиційної діяльності, намагатися залучати якомога більше цінних паперів резидентів, та набагато зменшити частину капіталу, який набутий шляхом спекуляції.

Для досягнення зазначених цілей необхідно здійснити такі заходи: підвищити капіталізацію та ліквідність ринків емісійних цінних паперів; створити сприятливі передумови для підвищення платоспроможного попиту на українські цінні папери з боку внутрішніх інвесторів, насамперед інституційних інвесторів та домогосподарств, спростивши процедури виходу на ринок та запропонувавши інвестиційно привабливі фінансові інструменти та гарантії захисту інвестицій; підвищити рівень концентрації торгівлі на організованому ринку цінних паперів шляхом запровадження на існуючих торговельних майданчиках єдиних правил та стандартів, а також зосередження торгівлі цінними паперами емітентів, що мають стратегічне значення для економіки держави, на організованому ринку; забезпечити ефективну систему захисту законних інтересів інвесторів шляхом підвищення інформаційної прозорості ринку, гарантованого виконання укладених угод, удосконалення обліку прав власності щодо цінних паперів та запровадженні компенсаційних механізмів; запровадити зручні та маловитратні механізми доступу фізичних осіб на ринки державних цінних паперів; стимулювати залучення заощаджень населення в цінні папери вітчизняних емітентів шляхом встановлення ставок оподаткування доходів від володіння цінними паперами та операцій з ними, на рівні ставок оподаткування доходів від розміщення коштів на банківських депозитах, а також звільнивши від оподаткування емісійний дохід, отриманий від розміщення цінних паперів. Важливою складовою удосконалення функціонування фондового ринку України є подальший розвиток його ринкової інфраструктури, який має відбуватися відповідно до світового

досвіду. Вирішення цього завдання повинно здійснюватись шляхом створення високотехнологічних та максимально зручних для учасників фінансового ринку інфраструктурних інститутів, насамперед обліково-розрахункових та торговельних.

Отже, у результаті створення центрального депозитарію будуть знижені такі ризики на вітчизняному ринку цінних паперів, як ризики втрати права власності на цінні папери, ризики невиконання зобов'язань по операціях з цінними паперами, прискорені розрахунки по операціях з цінними паперами, полегшене розкриття інформації щодо їх власників. Ще одним кроком має стати створення технологічно оснащеної розрахунково-клірингової організації. Клірингова діяльність має бути відокремлена від біржової, а фондові біржі повинні наділятися широкими повноваженнями по роботі з емітентами і частково здійснювати такі функції, як нагляд за дотриманням законодавства на етапі розміщення цінних паперів на організованому ринку; нагляд за дотриманням емітентами, цінні папери яких перебувають в обігу на фондовій біржі, вимог, що стосуються розкриття інформації. Всі ці кроки вимагатимуть розробки відповідних законодавчих актів, а також координації роботи між регуляторними органами, саморегулюючими організаціями учасників фінансового ринку та інвесторами.